פרק 1

בפרק זה 22 שאלות.
הזמן המוקצב הוא 20 דקות.

בפרק שלושה סוגי שאלות: השלמת משפטים, ניסוח מחדש והבנת הנקרא.

השלמת משפטים

בכל אחד מן המשפטים הבאים חסרה מילה או יותר. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתשלים את המשפט באופן **הטוב ביותר**, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

1. רוב _____ לא השתתפו בטיול.

(1) של הילדים
(2) ילדים
(3) מהילדים
(4) הילדים

---

2. פינינו את האשפה כדי שמראה השכונה _____.

(1) יִשַפר
(2) ישתפר
(3) השתפרה
(4) תִשתפר

---

3. העיר פומפיי נחרבה _____ התפרצותו של הר געש.

(1) עקב
(2) על פני
(3) מאחר ש-
(4) על אף

---

4. אירוע היסטורי זה שינה את _____ של העיר.

(1) פניה
(2) עיניה
(3) גופה
(4) ראשה

■ המשיכו לעמוד הבא

5. דן נשא _____ רות לאישה.

(1) עם
(2) ל-
(3) את
(4) אחרי

6. הסְמטאות הצרות והמבנים העתיקים שבעיירה _____ השראה ליוצרים רבים.

(1) שלחו
(2) לקחו
(3) קירבו
(4) סיפקו

7. הבעיה ש _____ לפניה הייתה מסובכת מאוד.

(1) נודענו
(2) נפטרנו
(3) ניצבנו
(4) נשבענו

8. זה היה סיפור מרתק _____ עצמו.

(1) כלפי
(2) בפני
(3) לגבי
(4) מכדי

ניסוח מחדש

בכל שאלה נתון משפט. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתוכנה הוא **הדומה ביותר** למשפט הנתון, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

9. אתמול שודרה בטלוויזיה הרצאה מעוררת מחשבה.

(1) חשבתי שההרצאה ששודרה אתמול בטלוויזיה היא שהעירה אותי.
(2) בהרצאה אתמול חשבתי על שידורי הטלוויזיה.
(3) ההרצאה ששודרה אתמול בטלוויזיה גרמה לי לחשוב.
(4) התקבלו הערות רבות על ההרצאה ששודרה אתמול בטלוויזיה.

---

10. הזיכרונות שלו מימי ילדותו הם תערובת של שמחה ועצב.

(1) הוא היה עצוב כי זיכרונותיו לא היו שמחים.
(2) הילדה שלו עוררה בו שמחה וגם עצב.
(3) הוא שָמַח וגם התעצב כי לא זכר את ילדותו.
(4) ההיזכרות שלו בילדותו מעוררת בו שמחה וגם עצב.

---

11. הרופאים איימו שאם לא יחול שינוי בתנאי העסקתם, הם ישביתו את בתי החולים.

(1) תנאי העסקתם של הרופאים עומדים להשתנות, ולכן הם הודיעו על ביטול השביתה.
(2) השבתת בתי החולים בידי הרופאים היא שתקבע אם יחולו שינויים בתנאי העסקתם.
(3) הרופאים עסוקים מאוד בבתי החולים, והם איימו שבשל כך לא יוכלו לשבות.
(4) הרופאים דורשים לשנות את תנאי העסקתם, וְלא - הם ישביתו את בתי החולים.

---

12. מהרגע הראשון הבנתי שמדובר בסיפור אחר לגמרי.

(1) מלכתחילה לא הבנתי לגמרי את הסיפור.
(2) הבנתי שתחילתו של הסיפור שונה לגמרי.
(3) מההתחלה היה לי ברור שאין זה אותו סיפור.
(4) הבנתי שמֵן הרגע הראשון דיברו על הסיפור.

---

13. זמן רב לפני שקולומבוס גילה את אמריקה, שגשגו שם תרבויות חשובות.

(1) גילוי אמריקה על ידי קולומבוס הביא להתפתחות של תרבויות חשובות.
(2) עוד לפני שהגיע קולומבוס לאמריקה היו שם תרבויות חשובות.
(3) קולומבוס הגיע לאמריקה שנים רבות לפני שהחלו להתפתח שם תרבויות.
(4) בגלל התרבויות ביבשת אמריקה ארך לקולומבוס זמן רב לגלות את אמריקה.

המשיכו לעמוד הבא

הבנת הנקרא

לפניכם שני קטעים ובסוף כל אחד מהם שאלות. קראו כל קטע בעיון וענו על השאלות שאחריו.

קטע I

(1) קשה לדמיין את העולם שאנו חיים בו בלי טלפון ובלי מחשב. קשה עוד יותר לדמיין שלא היו בנמצא אביזרים כמו המזלג והכף או המהדק המשרדי. אלה רק כמה דוגמאות להמצאות שימושיות שאנו מוקפים בהן היום, והן נראות לנו חלק טבעי מחיינו. אולם, כשהומצאו אביזרים אלה, הם היו בגדר רעיון מהפכני ולעיתים אפילו מוזר. מאחורי כל אחת מן ההמצאות האלה, ורבות אחרות, עומד (5) ממציא, אשר לאחר עמל רב, או לעיתים בהברקה של רגע, הגה רעיון ששינה את פני האנושות. לעיתים הרעיון הוא כה פשוט שאנשים שואלים: "איך לא חשבו על זה קודם?" דוגמה להמצאה כזאת היא הרוכסן (ריצ'רץ'). הרוכסן הוא אביזר שימושי ביותר: הוא נמצא במעילים, בתיקים, וכמובן במכנסיים, ובכל יום אנו משתמשים בו כמה פעמים. נדמה שהרוכסן קיים מאז שקיימים בגדים, אבל למעשה הרוכסן הוא המצאה חדשה אף יותר מן הטלפון.

(10) רעיון הרוכסן עלה בשנת 1893, כשהממציא וויטקומב ג'אדסון ניסה לסייע לחבר שסבל מכאבי גב עזים ולא הצליח להתכופף אל נעליו ולקשור את השרוכים בשתי ידיו. ג'אדסון חיפש דרך שבה יהיה אפשר לסגור נעליים ביד אחת בלבד, והגה את רעיון הרוכסן. הרוכסן הראשון היה מעט מסורבל, אך די מהר הצליח לשפרו והוא נעשה נוח לשימוש.

בשנת 1905 התחילו להשתמש ברוכסן בתעשיית הבגדים, ומאז ועד היום הרוכסן הוא אביזר שימושי (15) ואופנתי. כל מי שקונה בגד והו רוכסן נהנה מיתרונות ההמצאה הפשוטה הזאת.

השאלות

14. מדוע לעיתים אנשים שואלים: "איך לא חשבו על זה קודם" (שורה 6)?

(1) משום שהם חושבים על רעיונות שישנו את פני האנושות
(2) משום שהם רוצים להיות מהפכנים מקוריים
(3) משום שבמקרים רבים מאחורי ההמצאות יש רעיונות פשוטים
(4) משום שהם מוקפים בהמצאות שימושיות

15. לפי הקטע, מדוע נדמה לאנשים שהרוכסן קיים מאז שהבגדים קיימים?

(1) משום שהוא נמצא במעילים וגם בתיקים
(2) משום שהוא שימושי מאוד בחיי היום-יום
(3) משום שאפשר לרכוס אותו ביד אחת
(4) משום שהוא הומצא בהברקה של רגע

16. לפי הקטע, איזה מן ההמצאות הבאות קדמה לרוכסן?

(1) המהדק המשרדי
(2) המחשב
(3) הטלפון
(4) אף לא אחת מהן

17. מה גרם לג׳אדסון להגות את רעיון הרוכסן?

(1) הוא חיפש אביזר שימושי שיָקל על סגירת תיקים
(2) הוא רצה לעזור לחברו, שהתקשה לקשור את שרוכי נעליו בשל כאבי גב
(3) הוא התבקש להמציא אביזר אופנתי שישמש בתעשיית הבגדים
(4) הוא רצה להיות מקורי ומהפכני

המשיכו לעמוד הבא

קטע II

(1) ביפן יש לצבע האדום משמעות מיוחדת. בדגל יפן יש עיגול אדום על רקע לבן, המסמל את השמש העולה. היפנים האמינו כי מוצאם מן השמש ולכן קראו לארצם "ניפון" - שילוב של המילים: מוצא ושמש (השם העברי "יפן" הוא שיבוש של השם המקורי). יפנים בני דת השינטו הקימו לאלים שלהם מקדשים רבים וצבעו אותם באדום, צבע המעיד על יחס של כבוד אליהם. מקורה של מסורת צביעות (5) המקדשים באדום הוא כנראה בסין, בדומה למקור הכתב, האמנות והדת. הצבע האדום בולט גם בטקסים, בחגיגות ובתאטרון. בתאטרון היפני המסורתי, תאטרון הקָבּוּקי, שחקנים המופיעים בתפקידי שדים צובעים את שְׂערם באדום-כתום עז כדי להדגיש שאינם אנושיים. שפתי השחקנים צבועות אף הן אדום חזק, המודגש אף יותר על רקע פניהם הצבועים לבן.

נראה שגם הטבע הוסיף לאהבתם של היפנים לאדום: שינויי העונות ניכרים מאוד ביפן, ובעונת (10) הסתיו העצים "בוערים" באדום. העץ הבולט ביותר בגוני השלכת שלו הוא "אֶדֶר כַּפָּנִי", שצורת העלים שלו מזכירה כף יד. בסתיו צובעים עצי האדר את הרי יפן באדום, ויפנים רבים נוהרים לטבע לצפות בתופעה מיוחדת זו, שהם מכנים "קוֹיוֹ"; מילה זו פירושה עלים מאדימים או מצהיבים. מראות השלכת משפיעים מאוד גם על האמנים ביפן, וביצירותיהם הם מרבים להשתמש בצבעי האדום. הציירים היפנים אף מוסיפים לחתימת שמם חותמת בצבע אדום. למעשה, כמעט לכל אדם (15) ביפן יש חותם עשוי אבן, וכאשר טובלים אותו דיו אדומה, הוא משמש לחתימה, ממש כמו החתימה בכתב יד אצלנו.

פרחים אדומים דווקא נדירים ביפן. אולי בשל כך פריחת פרח הליקוֹריס האדום מעוררת שם התרגשות רבה. 21 בספטמבר, היום שבו אורך היום שווה לאורך הלילה, הוא יום מקודש ביפן. בסמוך ליום זה הליקוריס מכסה בכתמים אדומים לוהטים את שולי שדות האורז, את צִדי הדרכים (20) ואת בתי הקברות שבכפרים. יפנים רבים מאמינים שבזמן זה רוחות המתים מבקרות בבתים שבהם גרו המתים בעודם בחיים, ופרח הליקוריס, הפורח בזמן זה, מכונה "שיבִיטוֹ בָּנָה" - פרח המתים.

את האהבה לצבע האדום ואת הקשר שלו לגאווה הלאומית ממחישים - אולי יותר מכול - דגי הקַרְפִיוֹן שבבְרֵכות הנוי בגנים היפניים. מתברר שהיפנים מוכנים לשלם עשרות אלפי דולרים בעבור דג לבן שעל גבו כתם עגול בצבע אדום, המזכיר להם את דגל מדינתם.

השאלות

18. במה מתמקדת הפסקה הראשונה?

(1) בחשיבותו של התאטרון הקבוקי אצל היפנים
(2) בשימוש הנרחב של היפנים בצבע האדום
(3) באהבה הגדולה של היפנים ליערות ולטבע בכלל
(4) ביחסם של היפנים לשמש

19. מה מאפיין את העץ "אדר כפני", המוזכר בפסקה השנייה?

(1) הוא משמש להכנת החותם של הציירים היפנים
(2) מן העלים שלו מכינים דיו אדומה
(3) צורת עליו מזכירה כפות ידיים
(4) עלי השלכת שלו בוערים בקלות

20. לפי הקטע, במה באה לידי ביטוי השפעת הטבע על האמנים ביפן?

(1) האמנים ביפן מרבים לצייר באבן מיוחדת שהם טובלים בדיו אדומה
(2) הצבע האדום, הבולט בטבע, ניכר גם ביצירותיהם של האמנים ביפן
(3) האמנים ביפן מציירים רק מראות מן הטבע
(4) העלים של עצי האדר משמשים לאמנים ביפן להכנת הצבע האדום

21. בשורה 17 כתוב "פרחים אדומים דווקא נדירים ביפן". במקום המילה **נדירים** אפשר לכתוב -

(1) אינם רבים
(2) משונים
(3) שגרתיים
(4) אינם חדשים

22. מה משותף לדגל יפן ולדג הקרפיון המיוחד שהיפנים מוכנים לשלם בעבורו עשרות אלפי דולרים?

(1) לשניהם מחיר גבוה
(2) בשניהם יש עיגול אדום על רקע לבן
(3) שניהם מקשטים את בַּרֵכות הנוי
(4) שניהם נדירים ביפן

אל תהפכו את הדף עד שתקבלו הוראה לכך!

דף ריק

פרק 2

בפרק זה 22 שאלות.
הזמן המוקצב הוא 20 דקות.

בפרק שלושה סוגי שאלות: השלמת משפטים, ניסוח מחדש והבנת הנקרא.

השלמת משפטים

בכל אחד מן המשפטים הבאים חסרה מילה או יותר. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתשלים את המשפט באופן **הטוב ביותר**, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

1. הוא הגיע לחתונה _____, למרות פקקי התנועה.

(1) על הזמן
(2) בזמן
(3) לזמן
(4) כל הזמן

2. _____ היא ספורט חשוב ובריא.

(1) השחיינית
(2) השחייה
(3) השיחה
(4) השוחה

3. ירדו גשמים _____ עלה מפלס הכִּנרת.

(1) ולכן
(2) משום ש-
(3) ואף על פי כן
(4) אף ש-

4. היא ביקרה _____ אתמול.

(1) לי
(2) בי
(3) אליי
(4) אצלי

■ המשיכו לעמוד הבא

5. צוות העובדים אינו _____, ולכן אין שיתוף פעולה בין העובדים.

(1) מסומן
(2) מגובש
(3) מפורק
(4) משובש

---

6. הם התרגשו מאוד _____ הנסיעה לחוץ לארץ.

(1) על
(2) לקראת
(3) כלפי
(4) לעבר

ניסוח מחדש

בכל שאלה נתון משפט. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתוכנה הוא **הדומה ביותר** למשפט הנתון, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

7. **רק עם תום ההליכים המשפטיים יפורסם שמו של הנאשם.**

(1) המשפט לא יסתיים לפני פרסום שם הנאשם.
(2) אם הנאשם יזכה במשפט, הוא יהיה מפורסם.
(3) רק כשייגמר המשפט יודיעו ברבים מיהו הנאשם.
(4) כשיוודע שמו של הנאשם, לא יהיה טעם למשפט.

---

8. **הוא הזדרז להסביר לה במה מדובר.**

(1) הוא רצה להסביר לה במה מדובר.
(2) הוא מיהר להסביר לה במה מדובר.
(3) הוא התחיל להסביר לה במה מדובר.
(4) הוא הציע להסביר לה במה מדובר.

---

9. **הם לא פרעו את חובם לאַדְריכָל.**

(1) הם לא הפריעו לאדריכל שהיה חייב להם.
(2) הם לא יכלו למלא את חובתם בלי אדריכל.
(3) הם לא שילמו לאדריכל מראש.
(4) הם לא שילמו לאדריכל מה שהתחייבו לשלם לו.

2

- -

10. לפי הממצאים האחרונים, באזור זה יש מספר לא מבוטל של תושבים הסובלים מבעיות בדרכי הנשימה מחמת זיהום האוויר.

(1) בשל זיהום האוויר שמצאו לאחרונה באזור יש מעט תושבים הסובלים מבעיות לא מבוטלות בדרכי הנשימה.
(2) התושבים באזור מתבטלים, ולכן לפי הממצאים האחרונים הם סובלים מבעיות בדרכי הנשימה הנגרמות מזיהום האוויר.
(3) זיהום האוויר באזור גורם לבעיות בדרכי הנשימה, שמהן סובלים - לפי הממצאים האחרונים - לא מעט תושבים.
(4) לא מצאו באזור זיהום אוויר שיכול לגרום למספר הלא מבוטל של תושבים הסובלים מבעיות בדרכי הנשימה.

---

11. יועץ התקשורת נהג נכון כשהגיש תלונה למשטרה.

(1) יועץ התקשורת נהג בזהירות, ולמשטרה אין תלונות לגביו.
(2) טוב עשה יועץ התקשורת כשפנה להתלונן במשטרה.
(3) המשטרה קיבלה תלונה על נהיגתו של יועץ התקשורת.
(4) טוב נהגה המשטרה כשניגשה אל יועץ התקשורת.

---

12. הוֹצִיאוּהָ מכאן!

(1) היא יצאה מכאן!
(2) הם יוציאו אותה מכאן!
(3) עליכם להוציא אותה מכאן!
(4) היא יוצאת מכאן!

המשיכו לעמוד הבא

הבנת הנקרא

לפניכם שני קטעים ובסוף כל אחד מהם שאלות. קראו כל קטע בעיון וענו על השאלות שאחריו.

קטע I

(1) לקריאת ספרים יש תדמית של תחביב לאנשים שאינם מקיימים הרבה קשרים חברתיים. לפי התאוריה הזאת, יש אנשים שהיו רוצים לקיים קשרים כאלה ואינם מצליחים, והם משתמשים בספרים בתור תחליף; ויש אנשים מופנמים או ביישנים, שמלכתחילה מעדיפים את חברתם של הספרים על פני חברתם של בני אדם אחרים. ואולם, מחקר שערך הסוציולוג יָאן הַיידָה רומז (5) שהתדמית אינה מוצדקת.

היידה השווה בין הרגלי הקריאה של אלמנות ושל נשים נשואות. הוא שיער כי לנשים שבעליהן מתו, ובמיוחד לאלה שאינן עובדות, יש פחות קשרים חברתיים ויותר זמן פנוי, ולכן הן קוראות יותר מאשר הקהל הרחב. אבל הוא גילה להפתעתו כי אלמנות דווקא קוראות פחות מנשים נשואות.

היידה סבור שהסיבה לכך שאלמנות ממעטות לקרוא קשורה לבידודן החברתי ולחוסר האינטגרציה (10) בינן לבין החברה. לדבריו, אנשים קוראים לא כדי "לברוח", אלא דווקא כדי להשתלב טוב יותר בחברה האנושית. הספר לא מחליף מגע עם החברה, אלא להפך, הוא מקור אנרגיה שעוזר לקורא להיות מעורב יותר ופעיל יותר בחברה.

סקר שערך בגרמניה מכון אָלֶנְסְבָּך עשוי לספק חיזוק לתאוריה של היידה. בסקר נמצא כי קוראי ספרים הם אנשים שמחים ואופטימיים יותר לעומת מי שאינם קוראים - תכונות שאופייניות (15) לאנשים בעלי חיי חברה פעילים. עם זאת, האוכלוסייה הקוראת שנבדקה בסקר היא צעירה יותר ומרוויחה יותר כסף לעומת האוכלוסייה שאינה קוראת, ויכול להיות שזו הייתה הסיבה להבדלים שנמצאו ביניהן.

השאלות

13. "התדמית אינה מוצדקת" (שורה 5), כלומר -

(1) למעשה, קוראי ספרים מעורבים בחברה לא פחות מאנשים שאינם קוראים
(2) למעשה, אנשים מופנמים דווקא נהנים בחברתם של בני אדם אחרים
(3) למעשה, קריאת ספרים מאפיינת בעיקר אנשים שמתרחקים מבני אדם אחרים
(4) למעשה, לא כל האנשים יכולים להשתמש בספרים כתחליף לקשרים חברתיים

14. מה גילה יאן היידה בנוגע לאלמנות?

(1) הן קוראות מעט יחסית, אף על פי שיש להן הרבה זמן חופשי
(2) יש להן פחות קשרים חברתיים מלנשים נשואות
(3) הן עסוקות מאוד וכמעט אין להן זמן לקרוא ספרים
(4) הן לא מרוויחות הרבה כסף, יחסית לנשים נשואות

2

15. לפי הפְּסקה השלישית, מה היידה חושב על קריאת ספרים?

(1) היא עוזרת לקורא לפתח קשרים חברתיים
(2) היא פעילות מתאימה למי שאין לו כוח לפגוש אנשים אחרים
(3) היא מאפשרת לאנשים לברוח מקשיי היום-יום
(4) היא יכולה להיות סוג של פעילות חברתית משותפת

16. למה הסקר של מכון אלנסבך עשוי לחזק את התאוריה של היידה?

(1) כי הוא הראה שקריאת ספרים גורמת לשמחה ולאופטימיות
(2) כי הוא הראה שאנשים מתבודדים נוטים לא להיות שמחים ואופטימיים
(3) כי הוא הראה שלקוראי ספרים יש תכונות הקשורות לחיי חברה פעילים
(4) כי הוא הראה שבני אדם צעירים קוראים יותר ספרים מבני אדם מבוגרים

17. "ביניהן" (שורה 15), כלומר -

(1) בין אלמנות לבין נשים נשואות
(2) בין התאוריה של היידה לבין תוצאות הסקר של מכון אלנסבך
(3) בין קבוצת האנשים השמחים והאופטימיים ובין אוכלוסיית האנשים הצעירים
(4) בין קבוצת הקוראים שהשתתפו בסקר לבין קבוצת האנשים שאינם קוראים שהשתתפו בו

■ המשיכו לעמוד הבא

קטע II

(1) בשנות השישים ערך הפסיכולוג האמריקני ג׳ון קַלְהוּן ניסוי: הוא כלא חולדות בכלוב, סיפק להן מזון ומים בשפע והניח להן להתרבות. בתחילת הניסוי, החולדות התנהגו כרגיל, אך כשמספרן עלה, הצפיפות בכלוב החלה להשפיע עליהן. כשהצפיפות נעשתה חמורה במיוחד, התוצאות היו מזעזעות: שיעור התמותה של הוולדות עלה בצורה חדה (עד 96%), בניית הקִנים השתבשה כליל, והאימהות (5) חדלו לטפל בוולדותיהן; חלק מבעלי החיים סבלו מגידולים ומהפרעות בתפקודי הכבד והכליות; רוב בעלי החיים גילו תוקפנות, וחלקם אף גילו קָניבָּליזם.

אף כי במאמרו המקורי נמנע קלהון מלהקיש במישרין מהתנהגות בעלי חיים על התנהגות בני אדם, הרי בסיום דבריו הוא נכנע לפיתוי וכתב: ״עם הזמן יכולים ממצאי מחקרים כאלה לתרום לקבלת החלטות ערכיות, הקשורות בבעיות מקבילות הניצבות לפני המין האנושי״. קלהון לא היה היחיד (10) שחזה שהצפיפות תהיה סיבה עיקרית להתדרדרות ההתנהגות האנושים אל הפשע. ואולם, בזמן האחרון מעלים מחקרים סוציולוגיים ופסיכולוגיים מסקנות אחרות, ולפיהן אין לגזור גְזֵרָה שווה מהתנהגות בעלי החיים להתנהגות בני האדם.

דוגמה לכך היא הקשר בין פשיעה לצפיפות מגורים. נכון הוא, ששיעור הפשעים האלימים בערים הגדולות גדול פי שבעה משיעורם בערים הקטנות. אולם בין ערים גדולות לערים קטנות יש הבדלים (15) נוספים, והחשוב שבהם הוא מצבם הכלכלי-חברתי של התושבים, שהוא בדרך כלל טוב יותר בערים הקטנות. אם מביאים בחשבון את ההכנסה הממוצעת של התושבים, ומשווים בין אזורים בעלי צפיפות שונה אך רמת הכנסה שווה, הקשר בין צפיפות לפשיעה נעלם.

ממצא זה ודומים לו הביאו להבנה חדשה של השפעת הצפיפות על בני אדם. האדם, שלא כמו בעלי חיים אחרים, מסוגל לבחור את תנאי המגורים שלו, לתכנן את עתידו ולהשתמש במנגנוני (20) הגנה פסיכולוגיים רבים מול מציאות קודרת. הצפיפות עצמה אינה מפריעה לנו: להפך, אנו נוטים להתקהל ולְנָהוֹר אל ההמון, כמו למשל בשפת הים ובמצעדים. חשובה יותר היא הרגשת השליטה, האמִתית או המדומה, שיש לנו במצב. הרגשת שליטה כזאת משחררת אותנו מהיבטיה הלוחצים של הצפיפות.

השאלות

18. מה בדק המחקר של קלהון?

(1) את קצב ההתרבות של חולדות בכלוב
(2) את הקשר בין אספקת מים ומזון לבין אופן גדילתם של בעלי חיים
(3) את השפעת הצפיפות על חולדות כלואות
(4) את היחסים בין בעלי חיים שגדלו בכלובים לבין אלה שגדלו מחוץ לכלובים

2

19. בשורה 8 כתוב: "הוא נכנע לפיתוי". הפיתוי הוא -

(1) להראות לעולם את התופעות המזעזעות שגילה
(2) לקבל החלטות ערכיות ברורות
(3) ללמוד מהתנהגות בעלי חיים על התנהגות אנושית
(4) להגדיל עוד יותר את הצפיפות בכלובים

20. מה הקשר בין המחקרים מהזמן האחרון לבין עבודתו של קלהון?

(1) המחקרים מאשרים את אזהרותיו של קלהון בנוגע לעתידו על המין האנושי
(2) המחקרים מחלישים את מסקנותיו של קלהון בנוגע לבני האדם
(3) המחקרים מבססים את תוצאות מחקרו של קלהון בנוגע לבני האדם
(4) המחקרים שוללים את תוצאות מחקרו של קלהון על החולדות

21. לפי הפְּסקה השלישית, מה הסיבה העיקרית לכך שבערים גדולות יש יותר פשעים אלימים מאשר בערים קטנות?

(1) בערים הקטנות התושבים חברותיים יותר
(2) הערים הגדולות צפופות יותר
(3) לתושבי הערים הגדולות יש רמות הכנסה מגוונות
(4) המצב הכלכלי-חברתי בערים הקטנות טוב יותר

22. מה מהבאים הוא אחד ממנגנוני ההגנה הפסיכולוגיים המוזכרים בשורות 19-20?

(1) נטייה להתקהל
(2) הבנה של השפעת הצפיפות
(3) לחץ מהצפיפות
(4) הרגשת שליטה במצב

אל תהפכו את הדף עד שתקבלו הוראה לכך!

דף ריק

פרק 3

בפרק זה 22 שאלות.
הזמן המוקצב הוא 20 דקות.

בפרק שלושה סוגי שאלות: השלמת משפטים, ניסוח מחדש והבנת הנקרא.

השלמת משפטים

בכל אחד מן המשפטים הבאים חסרה מילה או יותר. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתשלים את המשפט באופן **הטוב ביותר**, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

1. המועצה פנתה למפעלים הגדולים בבקשה _____ בני נוער בזמן החופשה.

(1) להדביר
(2) להעסיק
(3) להרגיש
(4) להשלים

2. אל תבטיח _____ שום דבר!

(1) אותם
(2) בהם
(3) להם
(4) אליהם

3. רקסי הוא כלב שמירה, _____ הוא תוקפני כלפי זרים.

(1) לכן
(2) ובכל זאת
(3) אבל
(4) אלמלא

4. החוק הזה _____ להגן על זכויות הפרט.

(1) נועד
(2) נודע
(3) ידוע
(4) מודע

5. האי נמצא מרחק שעת הפלגה _____ סירת מנוע מהירה.

(1) ליד
(2) כמו
(3) ב-
(4) ל-

המשיכו לעמוד הבא

ניסוח מחדש

בכל שאלה נתון משפט. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתוכנה הוא **הדומה ביותר** למשפט הנתון, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

.6 הוא ניצח בתחרות הריצה.

(1) הוא הסכים לרוץ בתחרות.
(2) הוא לא הצליח לרוץ בתחרות.
(3) הוא רץ בתחרות והגיע ראשון.
(4) בתחרות הוא המשיך בריצה עם כולם.

.7 במקום לנסוע במכונית העדפתי ללכת ברגל.

(1) אני אוהב ללכת ברגל ממקום למקום.
(2) אין לי מכונית, ולכן הלכתי ברגל.
(3) אי-אפשר להגיע למקום במכונית, ולכן נאלצתי ללכת ברגל.
(4) בחרתי להגיע ברגל ולא במכונית.

.8 על אהבתה העזה לכנרת כתבה רחל שירים רבים.

(1) רחל אהבה לשבת על חוף הכנרת ולכתוב שירים.
(2) רחל אהבה מאוד את הכנרת וכתבה על כך שירים.
(3) רחל אהבה את הכנרת יותר משאהבה לכתוב שירים.
(4) רחל אהבה שירה ולכן כתבה שירים על הכנרת.

.9 ההבדל בין שני הספרים ניכר מאוד.

(1) שני הספרים שונים מאוד זה מזה.
(2) שני הספרים אינם מוכרים לקוראים.
(3) שני הספרים שונו לבלי הכר.
(4) ייתכן שיש הבדל בין הספרים, אך איני יודע מהו.

10. אפרים היה שחמטאי מוכשר אך קצר רוח.

(1) אפרים שיחק שחמט היטב, אך לא היה סבלני.
(2) אפרים הרבה לשחק שחמט, אך היה שחקן מתחיל.
(3) אפרים היה שחקן שחמט ותיק, אולם אף פעם לא ניצח במשחק.
(4) אפרים היה שחקן שחמט גרוע, אבל סבלני.

---

11. ביקורו של האפיפיור בוונציה הסעיר את העיר כולה.

(1) בעת ביקורו סייר האפיפיור בכל רחבי העיר ונציה.
(2) ביקור האפיפיור בוונציה עורר התרגשות רבה בקרב התושבים.
(3) תושבי ונציה הופתעו מביקור האפיפיור בעירם.
(4) בעת ביקור האפיפיור שרר בוונציה מזג אוויר קר וסוער.

---

12. בני הזוג סירבו לגלות היכן יבלו את ירח הדבש.

(1) בני הזוג לא הסכימו לומר היכן יהיו בירח הדבש.
(2) בני הזוג סירבו לצאת לירח דבש.
(3) איש אינו יודע היכן יהיו בני הזוג בירח הדבש.
(4) בני הזוג עדיין לא החליטו לאן יצאו לירח דבש.

---

13. השובתים לא איבדו תקווה להגיע לידי הסדר שישפר את תנאי עבודתם.

(1) השובתים אינם מאמינים שיצליחו לשפר את תנאי עבודתם.
(2) השובתים מקווים שההסדר שהשיגו ישפר את תנאי עבודתם.
(3) השובתים מקווים שיצליחו לשפר את תנאי עבודתם.
(4) השובתים לא איבדו את ההסדר שישפר את תנאי עבודתם.

המשיכו לעמוד הבא

הבנת הנקרא

לפניכם שני קטעים ובסוף כל אחד מהם שאלות. קראו כל קטע בעיון וענו על השאלות שאחריו.

קטע I

כבר משחר ההיסטוריה ניסו בני אדם לבנות מגדלים גבוהים. המגדל הקדום המפורסם ביותר הוא מגדל בבל, שבאמצעותו ביקשו בני האדם "להגיע לשמים". גם הכנסיות הגותיות גבוהות מאוד, והן למעשה "גורדי השחקים" הראשונים בהיסטוריה.

מגדל גבוה נחשב לסמל של שליטה והצלחה, ומדינות רבות מתחרות זו בזו ומנסות לבנות בניין שיזכה בתואר "הבניין הגבוה ביותר בעולם". עד לפני כעשרים שנה נחשבו כמה בניינים בארצות הברית לבניינים הגבוהים ביותר בעולם. ה"אמפייר סטייט בילדינג" בניו-יורק, המתנשא לגובה של 381 מטר ובו 102 קומות, היה הראשון שזכה ב-1931 בתואר הנכסף. "מגדל סירס" בשיקגו זכה בתואר ב- 1974, והוא החזיק בו 20 שנה. אולם בשנות התשעים של המאה הקודמת התחילו גם באסיה לבנות בניינים גבוהים מאוד, שהתחרו בבניינים הגבוהים שבארצות הברית.

התחרות העלתה שאלה מהותית: איך מודדים איזה בניין הוא הגבוה ביותר? מתברר שהתשובה אינה פשוטה ותלויה בשיטת המדידה: מאיזו נקודה בבסיס הבניין מתחילים למדוד? האם מודדים גם את מה שבולט מעל הגג, את האנטנות למשל? המועצה הבין-לאומית למבנים עירוניים גבוהים קבעה שכדי שמבנה ייחשב לבניין גבוה ויוכל להשתתף בתחרות, צריכות להיות בו קומות הבנויות מקירות ורצפות. המועצה קבעה גם ארבעה עקרונות מדידה שלפי כל אחד מהם אפשר למדוד גובה של בניין: מדידה מפני הקרקע בלי לכלול את הגג ואת האנטנות, מדידה מפני הקרקע עד תקרת הקומה הגבוהה ביותר שיש בה דיירים, מדידה מפני הקרקע עד ראש הגג, ומדידה מפני הקרקע עד הקצה העליון של האנטנה. למעשה מדובר בארבע תחרויות שונות. ואכן, במדידות שנעשו לפי עקרונות אלו זכו ארבעה בניינים שונים בתואר "הבניין הגבוה ביותר בעולם".

מתברר שלא כל המדינות קיבלו את עקרונות המדידה האלה. הקנדים למשל טענו שמגדל הטלוויזיה בטורונטו (ה- "סי-אן טאוור"), שקצהו מגיע לגובה 553.5 מטר, הוא הגבוה בעולם. המועצה למבנים עירוניים גבוהים דחתה את טענת הקנדים וקבעה שה- "סי-אן טאוור" אינו יכול להשתתף בתחרויות על תואר הבניין הגבוה בעולם משום שברובו אין קומות בנויות אלא מעליות בלבד.

בעולם ממשיכים להתווכח בעניין זה, ובינתיים בנו בדובאי את "בורג' דובאי", שגובהו 818 מטר והוא גבוה פי שניים וחצי ממגדל אייפל בפריז. הבניין "גנב" את התואר מבניין "טייפה 101" שבסין. אך התחרות לא הסתיימה - דומה שבני האדם עדיין רוצים "להגיע לשמים".

השאלות

14. מדוע מדינות רבות מנסות לבנות בניין שיהיה "הבניין הגבוה ביותר בעולם"?

(1) משום שהמדינה שתצליח לעשות זאת תקבל סכום כסף גבוה
(2) משום שהתואר "הבניין הגבוה בעולם" מסמל עוצמה והצלחה
(3) משום שהמדינות שואפות לבנות בניין גבוה מה"אמפייר סטייט בילדינג" שבניו יורק
(4) משום שהמדינות מעוניינות לבנות מספר רב של בניינים גבוהים כמו בארצות הברית

---

15. לפי הפסקה השלישית, איך ייתכן שארבעה בניינים זכו בתואר "הבניין הגבוה בעולם"?

(1) כל אחד מן הבניינים נמדד בזמן אחר
(2) כל אחד מן הבניינים נמדד לפי עקרון מדידה אחר
(3) כל אחד מן הבניינים זכה בתואר זה ביבשת אחרת
(4) כל אחד מן הבניינים נשפט בידי מועצה אחרת

---

16. "...עקרונות המדידה האלה" (שורה 19), הכוונה היא לעקרונות -

(1) הבנייה לגובה
(2) המדידה של הבניינים
(3) הבנייה על פני הקרקע
(4) התחרות בין אסיה לארצות הברית

---

17. מדוע נפסל מגדל הטלוויזיה שבטורונטו מלהשתתף בתחרות?

(1) משום שעל גג המגדל מוצבות אנטנות רבות
(2) משום שקצה המגדל מגיע לגובה 553.5 מטר בלבד
(3) משום שאין במגדל די קומות, ואת רוב שטחו תופסות מעליות
(4) משום שהמועצה למבנים עירוניים גבוהים לא הסכימה לעקרונות המדידה

המשיכו לעמוד הבא

קטע II

מאז ומעולם השפיעו בני האדם על סביבתם: הם הקימו יישובים, בנו מבנים, גידלו צמחייה ובעלי חיים וטיפחו את סביבתם, אבל באותה העת גם פגעו בסביבה, זיהמו והרסו אותה. קשה לדמיין מה יקרה אם יום אחד ייעלמו בני האדם מן העולם. האם יישאר אז זכר להשפעתם? מומחים בתחום הבנייה והאקולוגיה ניסו להשיב על השאלה: מה יקרה לסביבה שבנינו אם לא נתַחזק אותה באופן שוטף?

ההיסטוריה האנושית מלמדת על תרבויות שלמות שנעלמו מן העולם וכמעט שלא נותר מהן שריד. למשל, תרבות המאיה בצפון גואטמלה פרחה עד למאה העשירית לספירה, ואז החלה לשקוע. עד סוף אותה מאה נחרבו עריה ויישוביה ונטשו לחלוטין. תוך כאלף שנים כיסה ג'ונגל פראי את שרידי התרבות המפוארת הזאת, והערים המרשימות פינו את מקומן ליער סבוך. האם כזה יהיה גם גורלן של הערים המודרניות בהיעדר בני אדם, או שהן עמידות יותר?

לחקירת השאלה הזאת נבחרה העיר ניו-יורק, שמסמלת יותר מכל את הכרך המודרני. חוקרים ניסו לשחזר את אזור ניו-יורק לפני שנת 1609 - השנה שבה החלה ההתיישבות המאסיבית בעיר - ומצאו שעד לתחילת המאה ה-17 היה האזור כולו מכוסה בצמחייה עשירה, נחלי מים זרמו בו, ומינים רבים של בעלי חיים הסתובבו בשטח. אם ייעלמו בני האדם מניו-יורק, האם עשויה העיר לשנות את פניה ולהיראות שוב כמו ניו-יורק של העבר? מהנדסים וביולוגים צופים שתהליכים אקלימיים יביאו לכך שלאחר כעשר שנים ללא בני אדם יישדקו הכבישים והמדרכות, עצבים יבצבצו מתוכם, וחתולי בר ועופות טרף ילכו ויתרבו. כעשרים שנה אחר כך תתמוטט מערכת המים של העיר, ומי תהום יכסו את פני הקרקע. 300 שנים אחרי כן יקרסו הגשרים הגדולים של העיר, ובתום כמה עשרות אלפי שנים ייעלמו שרידי הציוויליזציה כמעט לחלוטין בתוך יערות העד ובמצולות האוקיינוסים.

זה אלפי שנים בני האדם מכנים את כדור הארץ "העולם שלנו", ולא בכדי. נמצא כי 83 אחוזים משטח כדור הארץ מושפעים ממעשה ידי אדם. אבל התרחיש ההיפותטי שלעיל מוכיח כי המציאות הזאת יכולה להשתנות.

השאלות

18. איזה מן השאלות הבאות נשאלת בפסקה הראשונה של הקטע?

(1) האם בני האדם תורמים לסביבה שהם חיים בה?
(2) האם בני האדם פוגעים בסביבה שהם חיים בה?
(3) האם השפעתם של בני האדם על הסביבה תישמר גם בהיעדרם?
(4) איך אפשר לתחזק את הסביבה ולשמור על מעשה ידיהם של בני האדם?

19. בפסקה השנייה, מה תפקיד הדוגמה המתארת את גורלה של תרבות המאיה?

(1) להדגים כיצד יישובים שלמים נחרבו ונעלמו כאשר לא היו בהם בני אדם
(2) להראות כיצד צמחה והתפתחה תרבות המאיה בזכות השקעתם של בני האדם בה
(3) להסביר מדוע שקעה תרבות המאיה
(4) להמחיש את עוצמתה ויכולת הישרדותה של תרבות המאיה

---

20. "לחקירת השאלה הזאת נבחרה העיר ניו-יורק" (שורה 11). העיר ניו-יורק נבחרה מפני ש-

(1) היא דוגמה לעיר מודרנית מאוד
(2) היא נחשבת לעיר עמידה במיוחד
(3) היא העיר היחידה שהייתה קיימת כבר במאה ה-17
(4) היא דומה במבנה שלה למבנה היישובים של תרבות המאיה

---

21. לפי הפְּסקה השלישית, כיצד נראתה ניו-יורק לפני שהיו בה תושבים רבים?

(1) היא הייתה עיר מפותחת מאוד בדומה ליישובי תרבות המאיה בזמנים
(2) האזור כולו היה מכוסה בג'ונגל פראי
(3) העיר הייתה הרוסה והיו בה חתולי בר ועופות טרף רבים
(4) באזור היו צמחים רבים, נחלים ומגוון של חיות

---

22. "300 שנים אחרי כן יקרסו הגשרים" (שורה 18) - במקום המילה "יקרסו" אפשר לכתוב -

(1) ישתנו
(2) ייסדקו
(3) ייפלו
(4) ייחלשו

אל תהפכו את הדף עד שתקבלו הוראה לכך!

דף ריק

פרק 4

בפרק זה נתון נושא לחבור. עליכם לכתוב **12-15** שורות על נושא זה.

שים לב שהחיבור יתאים לנושא, והשתדלו לכתוב באופן מסודר ובלשון נכונה.

יש לכתוב את החיבור בעיפרון בלבד, על צידו השני של דף התשובות.

אם אתם זקוקים לטיוטה, השתמשו בצדו השני של עמוד זה (הטיוטה לא תיבדק).

הזמן המוקצב לכתיבה הוא **15** דקות.

אנא העתיקו את נושא החיבור.

נושא החיבור:

משרד הבריאות משקיע כסף רב בטיפול בחולים ובמציאת תרופות למחלות. לדעתכם, האם חשוב שמשרד הבריאות ישקיע כסף גם בחינוך האנשים לשמירה על בריאותם, למשל יפעל כדי לעודד אותם להפסיק לעשן, לאכול מזון בריא, ולשפר את הכושר הגופני? הסבירו